

hodiny, že učitel musí vedle nepovinných předmětů vyučovati také předmětům povinným.

Z těchto úvah dospěl nss k názoru, že stanovisko žal. úřadu nemá opory v zákoně.

Č. 11.107.

Jazykové právo: I. Zákonu jazykovému neodporuje ustanovení čl. 70 odst. 3 jaz. nař., že magistráty měst s vlastním statutem — pokud vyřizují záležitosti státní správy politické a finanční — jsou považovány za orgány republiky. — II. O zmocnění státní moci výkonné upravití užívání jazyků úřady samosprávnými a o t. zv. seburčovacím právu jazykovém samosprávných korporací.

(Nález ze dne 2. března 1934 č. 4463.)

Prejudikatura: ad I: Boh. A 10.311/33; ad II: Boh. A 5897/26, 7133/28, 8072/29, CCCLXV/29, 10.145/32, 10.245/32.

Věc: Obec H. proti zemskému úřadu v Praze o jazykové právo.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Na stížnost magistrátu hlavního města Prahy, že obecní úřad v H. vyřídil jeho požádání o výslech Marie H. německy, vyslovil okr. úřad v Prachaticích výměrem z 5. srpna 1929, že obecní úřad v H. je povinen podání magistrátu hlavního města Prahy zodpovědět i z jazyce státním a výrok ten odůvodnil takto: Magistrát hlavního města Prahy jest oprávněn podle § 13 vl. nař. ze 13. ledna 1928 č. 8 Sb. dožadovati obecní úřady o výslechy a není oprávněn podle čl. 78 jaz. nař. přijímati podání v jiném jazyku než státním.

St-lžinu odvolání nevyhověl zem. úřad v Praze nař. rozhodnutím, poněvadž výrok okr. úřadu odpovídá plně ustanovení čl. 78 odst. 1 věty 2 vl. nař. ze 3. února 1926 č. 17 Sb. Magistrát hlavního města Prahy, vystupující v daném případě jako politický úřad I. stolice, tedy orgán republiky, není podle §§ 1 a 2 jaz. zák. a hlavy I. a III. jaz. nař. povinen ani oprávněn přijímati podání, sepsaná jazykem německým, ježto v jeho obvodu nebydlí 20% státních příslušníků jazyka německého, a proto mu bylo dopsati podle čl. 78 odst. 1 věty 2 jaz. nař. v jazyku státním.

O stížnosti, napadající toto rozhodnutí, uvažil nss toto: — — — —

St-lka brojí proti názoru žal. úřadu, že magistrátu hlavního města Prahy v daném případě, poněvadž vystupuje jako politický úřad I. stolice, přísluší postavení orgánu republiky a vztahují se tudíž naň ustanovení §§ 1 a 2 jaz. zák. a hlavy I. a III. jaz. nař., a výtku tu odůvodňuje takto: Čl. 70 odst. 3 jaz. nař. stanoví sice, že magistráty měst s vlastním statutem, pokud vyřizují záležitosti státní správy politické a finanční, mají platiti za orgány republiky a má se na ně používatí předpisů hlavy I. a III. jaz. nař. Než § 8 odst. 1 jaz. zák. nezmocňuje státní moc výkonnou, aby orgány samosprávy učinila orgány státními. Magistráty statutárních obcí jsou obecními úřady, orgány obcí, které tím, že obstarávají státní agendy, nestávají se ani státními úřady ani orgány republiky. Již

ve starém Rakousku byla tato otázka konečně vyřešena tak, že obce s vlastním statutem nepřestávají býti obcemi proto, že vyřizují státní agendy. Jsou tudíž magistráty, i když vyřizují státní agendy, podřízeny ustanovením pro obce a je pak ustanovení čl. 70 odst. 3 protizákonné.

Vznášejíc tuto výtku chápe st-lka špatně jak ustanovení čl. 70 odst. 3 jaz. nař., tak i citovaný výrok žal. úřadu. Ustanovení čl. 70 odst. 3 jaz. nařízení zní: »Pokud magistráty měst s vlastním statutem vyřizují záležitosti státní správy politické a finční, jsou považovány za orgány republiky (§§ 1 a 2 zák.) a vztahují se na ně předpisy hlavy I. a III. tohoto nař.« Z cit. ustanovení čl. 70 odst. 3 je vidno, že nemá smyslu, jaký mu podkládá st-lka, neboť není založen na stanovisku, že magistráty obcí, pokud vyřizují státní agendy, jsou státními úřady, příp. orgány republiky, nýbrž vyslovuje se v něm toliko, že s hlediska jazykového práva platí pro magistráty statutárních měst jazykové předpisy platné pro orgány republiky, jestliže vyřizují agendy státní správy politické a finanční.

Žal. úřad v nař. rozhodnutí pak vyslovil toliko, že magistrát hlavního města Prahy, vystupující v daném případě jako politický úřad I. stolice, tedy (jako) orgán republiky, není podle §§ 1 a 2 jaz. zák. a hlavy I. a III. jaz. nař. povinen ani oprávněn přijímati podání, sepsaná jazykem německým. Nemá tedy ani výrok žal. úřadu smyslu, že magistrát hlavního města Prahy, pokud vyřizuje státní agendy, je státním orgánem, resp. orgánem republiky, nýbrž vyslovuje se v něm, že s hlediska práva jazykového platily pro magistrát hlavního města Prahy jazykové předpisy platné pro orgány republiky, a to proto, že v daném případě obstarával agendu státní správy politické. Je tedy nař. výrok úplně ve shodě s ustanovením čl. 70 odst. 3 jaz. nař. Že pak v daném případě magistrát hlavního města obstarával agendu správy politické, st-lka nepopírá. Otázkou platnosti ustanovení čl. 70 odst. 3 jaz. nař. zabýval se nss rovněž již v četných případech a zodpověděl ji kladně (viz na př. Boh. A 10.331). Je tedy zmíněná výtku st-lčina bezdůvodná. Tím ovšem ztrácí svůj podklad i další st-lčina výtku, že se žal. úřad neprávem dovolal ustanovení odst. 1 čl. 78 jaz. nař. a že by se nejvýše byl mohl dovolati ustanovení odst. 2 čl. 78 jaz. nař.

Chtějíc dále dovoditi neplatnost ustanovení jaz. nař., o něž žal. úřad svoje rozhodnutí opřel, a tím i nezákonnost rozhodnutí toho, poukazuje stížnost na to, že spočívá na názoru, že obcím nepřísluší primární právo jazykového sebeurčení, poněvadž k úpravě užívání jazyků u samosprávných úřadů státní moc výkonná § 8 odst. 1 jaz. zák. byla zmocněna; své vývody, na jichž podkladě dospívá k závěru, že nař. rozhodnutí je nezákonné rozvíjí stížnost takto:

»Předpis § 3 odst. 1 jaz. zák. sice stanoví, že obec jest povinna československá podání přijímati a vyřizovati, ale nestanoví, že se vyřizování má dít v jejich jazyce, spíše se vyřizování má dít v jednacím jazyce obce. Opačné ustanovení čl. 78 odst. 2 jaz. nař. je tedy neplatné. Sebeurčovací jazykové právo obcí dovozuje se z § 28 obec. zřiz. Toto právo předpokládá i zpráva ústavně právního výboru k § 3 jaz. zák. Toto právo bylo také dosud nepopřeno a jest vlastně samozřejmým vyjadřováním samosprávy, jak to vyslovil již býv. ss a jež uznával i nss až do

nál. Boh. A 8072/29 (viz na př. nál. Boh. A 5897/26). Nelze sebeurčovací právo jazykové samosprávných korporací popíratí proto, že není v jazykovém zákoně výslovně uznáno, neboť naopak musel by je jazykový zákon zrušiti, aby je odstranil a to se nestalo. Ani ustanovení § 8 odst. 1 jaz. zák. neodpírá samosprávným korporacím primární právo k úpravě jejich užívání jazyků a zmocňuje státní moc výkonnou jen, aby vydala ustanovení o užívání jazyků samosprávných úřadů, takže toto zmocnění nevylučuje právo samosprávných korporací, aby si samy upravily užívání jazyků, pokud není zákonným způsobem upraveno nařizovací mocí.»

»K otázce, zda § 8 odst. 1 jaz. zák. zmocňuje státní moc výkonnou jen k úpravě autonomního užívání jazyků v rámci § 3 jaz. zák., či zda státní moc výkonná může uložit samosprávným korporacím omezení v užívání jazyků, jdoucí přes tento rámec, prohlašuje nss v opaku k nál. Boh. A 7133/28, poslednější stanovisko za správné; vyslovuje právní zásadu, že vláda, upravujíc užívání jazyků pro autonomní úřady podle § 8 odst. 1 jaz. zák., může jíti nad pozitivní omezení uložená těmto úřadům ohledně státního jazyka § 3 jaz. zák. a že je při tom omezena jen příkazem, že úpravu má provést v duchu jaz. zák. Pod hranicemi ve smyslu § 55 ústav. listiny je rozuměti ducha jaz. zák., kterého je hledati a naléztí nejen v pozitivních ustanoveních a jejich vzájemné souvislosti, nýbrž i v základních myšlénkách v jaz. zák. se zračících a z něho vycházejících. Pod duchem jaz. zák. mají se tedy rozuměti zásady, jež z něho abstrakcí mohou býti získány, a zásadou takovou že je preponderance státního jazyka.«

»Podle názoru nss-u vyplývá ze souvislosti §§ 3 a 8 jaz. zák., že § 3 upravuje užívání jazyka autonomních úřadů jen v určitém konkrétním vztahu, kdežto úprava v ostatních vztazích že je přenesena v § 8 na státní moc výkonnou. Ale nss neuvážil význam citace § 3 v § 8 odst. 1 jaz. zák. Citace může míti jen ten význam, že nařizovací moc má se pohybovati při stanovení užívání jazyků samosprávných korporací v mezích § 3 jaz. zák.«

»Ale i když by ustanovení § 8 odst. 1 jaz. zák. zmocňovalo státní moc výkonnou k úpravě autonomního užívání jazyků nad meze § 3 jaz. zák., tedy moc nařizovací, jsouc vázána duchem jaz. zák., musí dbáti zásad tkvících v zákoně, jež musí býti dovozeny abstrakcí z konkrétních norem jaz. zák. Abstrakce však může jíti více méně daleko a **zásada preponderance státního jazyka** je dovozena nejdále jdoucí abstrakcí. Z konkrétních norem jaz. zák. lze dovoditi abstrakcí zásady těmto normám bližší, a odporovalo by tedy duchu jaz. zák., kdyby moc nařizovací, upravujíc užívání jazyků samosprávných korporací, vzala za základ jen zásadu preponderance státního jazyka.«

»Se zásadou preponderance státního jazyka kříží se nárok kvalifikované menšiny na užívání jejího jazyka (§ 2 jaz. zák.). Stanoví-li zákon jazykový v odst. 1 § 3 povinnost k přijímání a vyřizování čsl. podání a v odst. 4 k přijímání a vyřizování jinojazyčných podání za určitých předpokladů, může se z toho usuzovati, že je v duchu jaz. zák., že vyřizování má se dítí v jejich jazyku, když § 2 jaz. zák. za předpokladů v něm uvedených nařizuje vyřízení jinojazyčných podání také v jejich

jazyku. Požaduje-li tedy moc nařizovací vyřizování v čsl. jazyce, musí důsledně za předpokladu § 3 odst. 4 jaz. zák. naříditi vyřizování jinojazyčných podání v jazyku těchto podání a nečiní-li tak, má jaz. nař. mezeru, kterou je vyplniti podle uvedené normám bližší zásady. Ze zásady preponderance státního jazyka nemůže býti dovozováno oprávnění nařizovací moci uložití samosprávným korporacím, aby podání učiněná v jejich jednacím jazyku od příslušníků jazyka toho byla vyřizována v jazyku státním nebo také ve státním jazyku, neboť ze žádné normy jaz. zák. nedá se dovoditi zásada, že státní jazyk je také oficiálním jazykem samosprávných korporací. Ustanovení čl. 72 odst. 2 jaz. nař. lze tudíž odůvodniti jen ze zásady preponderance státního jazyka, což nss v nál. Boh. A 8072/29, CCCLXV/29 také činí. Ale tato zásada sama i podle usnesení adm. plena nestačí k ospravedlnění onoho ustanovení. Z nař. rozhodnutí také ani není zřejmo, o kterou zásadu odvozenou z konkrétních norem jaz. zák. se opírá, v čemž spočívá vada řízení.«

»Pochybený je i způsob, jakým nss chce zásadu preponderance dovoditi. Neboť, pokud opírá tuto zásadu o tvrzený jím národní charakter čsl. státu, dovozovaný z toho, že je vybudován čsl. národem, musí tento argument býti odmítnut, ježto úvod ústavní listiny pod čsl. národem rozumí národ vůbec a nejen souhrn čsl. občanů čsl. jazyka. Pokud pak preponderanci státního jazyka při autonomních úřadech dovozuje také z toho, že v čsl. jazyku korespondují soudy a státní úřady i s autonomními úřady, jež jsou povinny tuto korespondenci, jakož i ostatní podání v čsl. jazyku učiněná přijímati a vyřizovati, aniž autonomní úřady, je-li jejich jednacím jazyk jiný než čsl., mají nárok, aby úřední přípisy soudu nebo státního úřadu na obce jako úřady byly sepsány také v dotčeném jednacím jazyku, sluší k tomu poznamenati, že to neznamená ani tak preponderanci státního jazyka jako subj. právo příslušníků čsl. jazyka. Povinnost obcí v jejich vlastnosti úřadů přijímati a vyřizovati čsl. přípisy soudů a státních úřadů odvozuje nss z toho, že, musí-li každá obec podle odst. 1 § 3 podání stran v čsl. jazyku přijímati a vyřizovati, a může-li se podle 2. odst. § 3 jaz. zák. v sezeních a poradách zastupitelského sboru obce tohoto jazyka používat, a musejí-li dále návrhy a podněty v tomto jazyku býti předmětem jednání, z toho vyplývá, že nemůže býti překážkou pro přijímání a vyřizování úředních přípisů soudů a státních úřadů, sepsaných v jazyku čsl., okolnost, že obec je příslušnicí jazyka menšinového, naopak, že by odporovalo duchu jaz. zák., kdyby soudy a státní úřady ve styku s obcemi neměly stejných práv jako soukromé osoby nebo jako ony samy, vystupují-li jménem státu jako soukromé osoby. Ale v tomto přiznávání subjektivních práv jazykových soudům a státním úřadům spočívá anthropomorphismus, který nemá v zákoně opory. Že úřadování soudů a státních úřadů podle § 1 jaz. zák. s výhradou toho, co se stanoví v §§ 2, 5 a 6 jaz. zák., děje se v jazyku státním, je jediný argument, mluvící pro výhradný čsl. styk soudů a státních úřadů, ale z toho nelze dovozovati preponderanci státního jazyka pro obor samosprávy.«

»Konečně se ze žádného ustanovení jaz. zák. nedá abstrakcí dovoditi povinnost německých samosprávných úřadů k úřadování v jiném

jazyku, než v jejich jednacím jazyku, vyjma, jsou-li dány předpoklady § 2 jaz. zák., nebo vystupují-li samosprávné úřady jako strany. Jaz. zákon nemá o jazykovém vyřizování úředních přípisů a podání na obce žádného ustanovení. Mohla by tudíž povinnost obce k českému vyřizování jen oklikou přes taková ustanovení býti získána, která by obci dávala právo úřední přípisy jiné obce odmítnouti, nejsou-li v státním jazyku, nebo cestou přes taková ustanovení, která českým úřadům, ať samosprávným nebo státním, zakazují přijímati podání v jiném jazyku než státním. Takových ustanovení však jaz. zák. nemá. § 3 odst. 4 vztahuje se jen na podání stran, ne však na úřední styk mezi obcemi. Ustanovení čl. 78 odst. 2 jaz. nař. mohla by tudíž toliko zásadou preponderance státního jazyka býti odůvodněna, což však podle toho, co uvedeno, nestačí.»

Stížnost je i v této části bezdůvodná.

Žal. úřad založil své rozhodnutí jedině na ustanovení čl. 78 odst. 1 věty 2 jaz. nař. Pokud tedy st-lka snaží se vývody své stížnosti dokázati neplatnost ustanovení čl. 72 odst. 2 a čl. 78 odst. 2 jaz. nař., mýlí se jimi svého cíle.

Jinak sluší k této části stížnosti uvést, že námitkami, jež st-lka vznáší, zabýval se nss již v četných nálezech, ale neshledal, že by byly důvodné. Tak tomu bylo zejména i v nál. Boh. A 8072/29, Boh. A 10.145/32, Boh. A 10.245/32. V tomto nálezu je také vyloženo, proč nelze vytýkati rozhodnutí správního úřadu vadnost řízení z důvodu, že se v něm neuvádějí abstrakcí z předpisů jaz. zák. získané zásady, jež by svědčily o platnosti předpisů jaz. nař., o něž se rozhodnutí opírá.

Také otázkou platnosti ustanovení čl. 78 odst. 1 věty 2 jaz. nař. se nss již zabýval a dospěl k právnímu názoru, že je kryto jazykovým zákonem (viz Boh. A 9872/32).

Č. 11.108.

Pojištění pensijní: Advokátní koncipient podléhá pojistné povinnosti pensijní podle zák. č. 26/1929 Sb.

(Nález ze dne 3. března 1934 č. 4213.)

P r e j u d i k a t u r a: Boh. A 10.083/32.

V ě c: Dr. Evžen L. v K. a Dr. Josef V. v K. proti ministerstvu sociální péče o pensijní pojištění.

V ý r o k: S t í ž n o s t s e z a m í t á p r o b e z d ů v o d n o s t.

D ů v o d y: Výměrem z 27. září 1930 prohlásila úřadovna A. všeobecného pensijního ústavu v Praze st-le Dra Josefa V. v jeho zaměstnání advokátního koncipienta u st-le Dra Evžena L. od 18. března 1929 za povinna pensijním pojištěním podle zák. z 21. února 1929 č. 26 Sb.

Odvolání st-lů z tohoto výměru bylo v postupu instančním zamítnuto posléze nař. rozhodnutím z těchto důvodů: Pojistná povinnost kandidátů advokacie plyne z ustanovení § 1 odst. 2 pensijního zák. č. 26/1929 Sb., podle něhož podléhá pojištění každá osoba zaměstnaná v Čsl. republice trvale na základě smluvního poměru služebního pracemi pře-